

Sygn. akt V ACa 716/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Edyta Jefimko

Sędziowie: SA Ewa Klimowicz-Przygódzka (spr.)

SO (del) Elżbieta Wiatrzyk – Wojciechowska

Protokolant: Aleksandra Napiórkowska

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa P. Ż., J. K. (1), R. J. (1), K. S. (1), M. R. (1), A. Z. (1), D. S., A. M. i J. B. (1)

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

z udziałem interwenienta ubocznego A. J.

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej W. - P. w W.

o ustalenie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 21 lutego 2017 r., sygn. akt II C 628/14:

I oddala apelację,

II zasądza od P. Ż., J. K. (1), R. J. (1), K. S. (1), M. R. (1), A. Z. (1), D. S., A. M. i J. B. (1) na rzecz interwenienta ubocznego A. J. kwoty po 30 zł (trzydzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA E. Klimowicz- Przygódzka SSA E. Jefimko SSO(del) E. Wiatrzyk-Wojciechowska

Sygn. akt V ACa 716/17 UZASADNIENIE

Apelacja wniesiona w niniejszej sprawie dotyczyła rozstrzygnięcia zawartego w wyroku Sądu Okręgowego Warszawa Praga w Warszawie z dnia 21 II 2017 r., oddalającego powództwo J. B. (1), P. Ż., J. K. (1), R. J. (1), K. S. (1), M. R. (1), A. Z. (1), D. S., A. M. skierowane przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W. o ustalenie, że kadencja członków Rady Nadzorczej tej spółdzielni wybranych na podstawie uchwały (...) Zebrania Przedstawicieli z dnia 29 czerwca 2007 r. trwała do dnia 22 stycznia 2015 r., tj. do dnia skutecznego podjęcia przez Walne Zgromadzenia Spółdzielni Mieszkaniowej (...) uchwały nr (...) w sprawie wyboru Rady Nadzorczej na kolejną kadencję, ewentualnie, ustalenie, że mandaty członków Rady Nadzorczej wybranych na podstawie uchwały (...) Zebrania Przedstawicieli z dnia 29 czerwca 2007 r. trwały do dnia 22 stycznia 2015 r., tj. do dnia skutecznego podjęcia przez Walne Zgromadzenie spółdzielni uchwały nr (...) w sprawie wyboru Rady Nadzorczej na kolejną kadencję, natomiast w przypadku niemożliwości uwzględnienia przez sąd żadnego z powyższych żądań: o ustalenie, że kadencja członków Rady Nadzorczej Spółdzielni

Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W. wybranych na podstawie uchwały (...) Zebrania Przedstawicieli z dnia 29 czerwca 2007 r. trwa do czasu skutecznego wyboru członków tej Rady przez Walne Zgromadzenie spółdzielni, ewentualnie, ustalenie, że mandaty członków Rady Nadzorczej, wybranych na podstawie uchwały (...) Zebrania Przedstawicieli z dnia 29 czerwca 2007 r. trwają do czasu skutecznego wyboru członków Rady przez Walne Zgromadzenie spółdzielni.

Z ustaleń faktycznych sądu I instancji wynikało, że na mocy uchwały zebrania przedstawicieli członków pozwanej spółdzielni nr (...) z dnia 29 czerwca 2007 r. powołana została rada nadzorcza w składzie : P. Ż., J. K. (1), S. T., R. J. (1), K. S. (1), J. B. (1), M. R. (1), A. Z. (1), L. S., D. S., D. P., A. M.. W dniu 17 maja 2011 r. z funkcji członka tej rady zrezygnował L. S..

W dniu 30 czerwca 2011 r. odbyło się Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...), na którym podjęta została uchwała o wyborze kolejnej rady nadzorczej, w skład której weszli: J. B. (1), R. J. (1), J. K. (1), J. L., C. P., O. R., M. R. (1), K. S. (1), J. W., J. Z., A. Z. (1), P. Ż..

Uchwała powyższa została zaskarżona do sądu. Wyrokiem z dnia 7 stycznia 2014 r. niniejszy Sąd Apelacyjny w sprawie o sygn. akt I ACa 1059/13 zmienił wyrok sądu I instancji i ustalił nieistnienie uchwały nr (...) z dnia 30 czerwca 2011 r. uznając, iż nie został spełniony warunek odpowiedniego quorum podczas głosowania nad nią.

W związku z powyższym orzeczeniem w pozwanej spółdzielni działania zaczęła podejmować rada nadzorcza w składzie wybranym na mocy uchwały z dnia 29 czerwca 2007 r. . Podjęła ona szereg uchwał, w tym zatwierdzających uchwały podjęte uprzednio przez radę nadzorczą uznaną orzeczeniem sądu za nieistniejącą .

Jednocześnie zarząd pozwanej spółdzielni wystąpił do sądu rejestrowego z wnioskiem o wpisanie do rejestru przedsiębiorców KRS zmiany danych dotyczących składu rady nadzorczej poprzez wykreślenie dotychczasowych członków w osobach: J. Z., C. P., J. L., J. W. i O. R. oraz wpisanie członków Rady Nadzorczej w osobach D. S., D. P., L. S. oraz A. M..

Postanowieniem z dnia 26 marca 2014 r. referendarz sądowy Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie uwzględnił w/w wnioski w zakresie wykreślenia wymienionych osób oraz odmówił dokonania wpisu w pozostałej części. Na skutek skargi na orzeczenie referendarza sądowego Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem z dnia 14 IV 2014 r. również odmówił dokonania wpisu do rejestru w/w osób jako członków rady nadzorczej pozwanej spółdzielni.

Apelacja wniesiona od powyższego orzeczenia została w dniu 11 VI 2014 r. oddalona przez Sąd Okręgowy w Warszawie .

W dalszej kolejności postanowieniem z dnia 20 listopada 2014 r. sąd rejestrowy ustanowił kuratora dla pozwanej spółdzielni, w celu postarania się o niezwłoczne powołanie rady nadzorczej, a w razie potrzeby o likwidację spółdzielni. Postępowanie to jest zawieszone.

Ponadto wobec pozwanej spółdzielni zostało wszczęte postępowanie przymuszające w przedmiocie zgłoszenia do sądu wniosku o wykreślenie członków rady nadzorczej w osobach: M. R., K. S., P. Ż., J. B., A. Z. (1), J. K., R. J.. Postępowanie to zostało zawieszone do czasu zakończenia niniejszej sprawy oraz sprawy II C 498/14 Sądu Okręgowego Warszawa Praga w Warszawie.

W dniu 22 stycznia 2015 r. Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni (...) dokonało wyboru nowego składu rady nadzorczej. Uchwała w przedmiocie powołania członków tej rady została również zaskarżona do sądu. Wydane w tym zakresie orzeczenie nie jest prawomocne.

Ponadto pod sygnaturą akt II C 438/15 toczy się postępowanie sądowe z powództwa P. Ż., J. K. (1), J. B. (1), A. C., R. J. (1), C. P., T. S., J. S., J. T., J. W., Z. Z., A. Z. (1) o ustalenie, na podstawie art. 189 k.p.c., że powodowie od stycznia 2015 r. są członkami Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) na podstawie uchwały nr (...) Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z dnia 22 stycznia 2015 r. powołanymi na trzyletnią kadencję.

Zgodnie z § 68 statutu pozwanej spółdzielni (w brzmieniu obowiązującym w dniu 29 czerwca 2006 r.) Rada Nadzorcza składa się z 12 członków. W okresie między kolejnymi Zebraniami Przedstawicieli Rada może skutecznie funkcjonować w składzie zmniejszonym do 9 osób. W każdej sytuacji quorum stanowi 7 osób. (ust. 4). Kadencja Rady Nadzorczej wynosi 4 lata i trwa od Zebrania Przedstawicieli, na którym rada została wybrana do Zebrania Przedstawicieli, które dokona wyboru rady na następną kadencję. (ust. 5). Mandat członka Rady Nadzorczej wygasa m.in. z chwilą upływu kadencji (ust. 7 pkt 1).

Od 24 czerwca 2010 r. § 68 ust. 5 statutu spółdzielni brzmi następująco „Kadencja Rady Nadzorczej wynosi 3 lata i trwa od Walnego Zgromadzenia, na którym Rada została wybrana do Walnego Zgromadzenia, które dokona wyboru Rady na następną kadencję.

Wobec kwestionowania przez niektórych członków spółdzielni istnienia rady nadzorczej w składzie wybranym uchwałą (...) z dnia 29 czerwca 2007 r., zarząd pozwanej wstrzymał wypłatę diet członkom rady z tytułu odbywanych posiedzeń do czasu wyjaśnienia stanu prawnego Rady Nadzorczej SM (...).

Dodać należy, iż pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) uznała wytoczone w niniejszej sprawie powództwo, a działający po stronie pozwanej interwenient uboczny, członek tejże spółdzielni A. J. wnosil o jego oddalenie.

Udział w sprawie zgłosił również Prokurator Prokuratury Okręgowej W.-P. w W., który domagał się oddalenia powództwa.

Sąd Okręgowy jako podstawę prawną zgłoszonych żądań uznał art. 189 k.p.c. . Przyjął, iż zgodnie z tym przepisem powodowie mają interes prawny w wytoczeniu niniejszego powództwa o ustalenie, że kadencja rady nadzorczej pozwanej spółdzielni, wybranej uchwałą (...) z dnia 29 czerwca 2007 r., trwa do czasu skutecznego wyboru członków tej rady przez Walne Zgromadzenie SM (...). W sprawie niniejszej występuje bowiem obiektywny stan niepewności, związanym z różną oceną prawną § 68 statutu spółdzielni. W toku postępowania rejestrowego odmówiono bowiem dokonania wpisu do rejestru przedsiębiorców członków rady nadzorczej, wybranych w 2007 r., którzy nie byli ujawnieni w rejestrze. Toczy się również postępowanie w przedmiocie ustanowienia kuratora dla pozwanej spółdzielni, które jest w chwili obecnej zawieszona.

Na skutek upływu kadencji określonej w statucie, a następnie niedokonaniu wyboru rady na następną kadencję (wobec uznania przez Sąd Apelacyjny za nieistniejącą uchwały nr 4 z dnia 30 czerwca 2011 r.), nie wywiązania się przez zarząd spółdzielni do 2015 r. z powinności zwołania kolejnego walnego zgromadzenia, wykonywania nadzoru wewnątrz korporacyjnego przez radę nadzorczą, której kadencja upłynęła, powstał pewnego rodzaju stan niepewności. Powodowie jako członkowie pozwanej spółdzielni i zarazem członkowie rady nadzorczej wybranej na mocy uchwały nr (...) z dnia 29 czerwca 2007 r. są bezpośrednio zainteresowani prawidłowym działaniem organu nadzorczego spółdzielni. Nie mają przy tym możliwości skorzystania z innych, dalej idących środków ochrony prawnej. Ponadto, uzyskanie rozstrzygnięcia na podstawie art. 189 k.p.c. może doprowadzić do sytuacji, w której nie zachodziłaby potrzeba wnoszenia osobnych, kolejnych powództw o ustalenie nieistnienia poszczególnych uchwał.

Ustosunkowując się do stanowiska strony pozwanej zajętego w niniejszym procesie sąd I instancji uznał, iż nie jest związany dokonaniem uznaniem powództwa ponieważ w myśl art. 213 § 2 k.p.c. jest ono sprzeczne z zasadami współżycia społecznego oraz zmierza do obejścia prawa. Uznanie powództwa spowodowałoby bowiem, iż w pozwanej spółdzielni funkcjonowałaby rada nadzorcza, której kadencja już upłynęła. Skoro Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 7 I 2014 r. przesądził o nieistnieniu uchwały dokonującej wyboru członków rady nadzorczej nowej kadencji, to normalną kolejnością rzeczy powinno być zwołanie przez zarząd Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni (...) celem wyboru nowych członków rady. Poza tym należało mieć na uwadze prawomocne postanowienie sądu rejestrowego, który odmówił wpisu do rejestru członków rady nadzorczej uprzedniej kadencji. Tymczasem, sprawowanie w takiej sytuacji przez tę radę nadzoru wewnątrz korporacyjnego, podejmowanie uchwał istotnych dla działalności spółdzielni, nasuwa wątpliwości co do działania w interesie członków spółdzielni.

Jeżeli chodzi o samą ocenę merytoryczną zgłoszonych przez powodów roszczeń, to w ocenie sądu I instancji sprowadza się ona do odpowiedzi na pytanie czy mimo upływu kadencji, Rada Nadzorcza SM (...) poprzednio wybrana w roku 2007 zachowała swój mandat do momentu, w którym zostanie wybrany nowy skład rady.

Z ustaleń faktycznych wynikało, że członkowie rady nadzorczej spółdzielni zostali wybrani na mocy uchwały Zebrania Przedstawicieli Członków Spółdzielni nr (...) z dnia 29 czerwca 2007 r.. Przed upływem ich kadencji zostało zwołane walne zgromadzenie, które podzielono na części. W ostatnim dniu obrad tj. 30 czerwca 2011 r. podjęta została uchwała nr (...) w sprawie wyników wyborów do rady nadzorczej, która następnie została uznana za nieistniejącą prawomocnym wyrokiem z dnia 7 I 2014 r. wydanym w sprawie sygn. akt I ACa 1059/13. Uznanie uchwały za nieistniejącą oznacza, że do jej podjęcia w ogóle nie doszło. W konsekwencji Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni (...) odbyło się, ale nie został wybrany nowy skład rady nadzorczej.

Dokonując subsumpcji powyższego stanu faktycznego pod przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. prawo spółdzielcze sąd I instancji miał na uwadze, iż zgodnie z art. 45 § 4 tej ustawy kadencję rady nadzorczej określa statut, z zastrzeżeniem art. 8² ust. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, w myśl którego kadencja rady nadzorczej nie może trwać dłużej niż 3 lata. Tym niemniej jednak przepis powyższy zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw ma zastosowanie do rad nadzorczych powołanych po dniu wejścia w życie tej ustawy to jest po 31 lipca 2007 r. . Do tej daty kadencję rady w pozwanej spółdzielni określał wyłącznie statut. Statut ten zaś w § 68 stanowił, że „kadencja Rady Nadzorczej wynosi 4 lata i trwa od Zebrania Przedstawicieli, na którym Rada została wybrana do Zebrania Przedstawicieli, które dokona wyboru Rady na następną kadencję. (ust. 5). Mandat członka Rady Nadzorczej wygasa m.in. z chwilą upływu kadencji (ust. 7 pkt 1).”.

Analizując powyższy zapis Sąd Okręgowy uznał, że wygaśnięcie mandatu członka rady nadzorczej zostało połączone z chwilą upływu kadencji, która została określona na 4 lata, przez którą to kadencję należy rozumieć okres, na który powołano daną osobę do sprawowania przez nią funkcji, liczony w pełnych latach od dnia powołania. Skoro zatem członkowie rady nadzorczej pozwanej spółdzielni zostali wybrani uchwałą z dnia 29 czerwca 2007 r. to ich czteroletnia kadencja upłynęła w dniu 29 czerwca 2011 r. , a sformułowanie, że kadencja trwa do zebrania przedstawicieli, które dokona wyboru rady na następną kadencję w rzeczywistości oznacza, iż chodzi tu o okres ważności mandatu, czyli uprawnienia do sprawowania funkcji piastuna organu spółdzielni.

Oceniając tenże okres ważności mandatu członków rady nadzorczej pozwanej spółdzielni wybranych w roku 2007 Sąd Okręgowy w drodze analogii odwołał się do przepisów dotyczących działania organu nadzorczego w spółkach handlowych. Wywodził, że okresy trwania kadencji i mandatu mogą, ale nie muszą się pokrywać. Może wystąpić przejściowo sytuacja, gdy członek zarządu już po upływie jego kadencji, nadal posiada mandat do pełnienia tej funkcji. Art. 386 § 1 k.s.h. stanowi, że kadencja członka rady nadzorczej spółki akcyjnej nie może być dłuższa niż pięć lat. Wygaśnięcie mandatu tego członka następuje natomiast najpóźniej z dniem odbycia walnego zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka rady nadzorczej (art. 386 § 2 k.s.h. w zw. z art. 369 § 4 k.s.h.). Podobnie w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością członków rady nadzorczej powołuje się na rok, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej (art. 216 § 1 k.s.h.). Mandat członka rady nadzorczej wygasa zaś z dniem odbycia zgromadzenia wspólników zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za pierwszy pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka (art. 218 § 1 k.s.h.). Następnie Sąd Okręgowy odwołał się do stanowiska doktryny zgodnie z którym przez zgromadzenie wspólników „zatwierdzające” sprawozdanie finansowe o jakim mowa w w/w przepisach należy rozumieć zgromadzenie, w którego porządku obrad ujęto punkt dotyczący zatwierdzenia sprawozdania. Bez znaczenia jest natomiast to czy na tym zgromadzeniu podjęto uchwałę zatwierdzającą sprawozdanie, czy podjęto uchwałę o treści odmawiającej zatwierdzenia, czy też nie podjęto uchwały w sprawie zatwierdzenia sprawozdania ze względu na brak większości głosów (tak Jara, Komentarz KSH, komentarz do art. 202, Wyd. CH Beck, Rodzynkiewicz, Komentarz KSH, komentarz do art. 202, LexPolonica 2014; podobnie R. Pabis, [w:] Bienia i in., Komentarz KSH, 2012, s. 776; Kidyba, Komentarz sp. z o.o., 2009 r.).

Celem wzmocnienia powyższej argumentacji przywołane zostało również stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 3 marca 2006 roku, II CSK 147/05, zgodnie z którym „okoliczność, iż zgromadzenie wspólników zatwierdzające sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok pełnienia przez określone osoby funkcji członków zarządu, odbyło się już po upływie trzyletniej kadencji, na jaką zostały powołane, nie przedłużyła ich kadencji, która skończyła się przed wejściem w życie zmiany umowy w tym zakresie. Przedłużony został jedynie ich mandat do sprawowania funkcji członka zarządu, mimo upływu kadencji, a mandat ten wygasł w dniu odbycia wskazanego zgromadzenia wspólników. Z kolei jeżeli w spółce akcyjnej nie odbyło się walne zgromadzenie zatwierdzające sprawozdanie zarządu, osoba powołana do tego zarządu zachowuje mandat, co oznacza, iż przysługują jej wszystkie kompetencje związane z pełnieniem funkcji członka zarządu (por. Wyrok SN z 10.11.2006 r., I CSK 246/2006, lex nr 282050).”.

Odnosząc w drodze analogii powyższe rozważania do okoliczności niniejszej sprawy Sąd Okręgowy uznał, że skutek w postaci wygaśnięcia mandatów członków Rady Nadzorczej SM (...) powołanych uchwałą zebrania przedstawicieli z dnia 29 czerwca 2007 r. nastąpił z końcem dnia 30 czerwca 2011 r., kiedy to odbyła się ostatnia część walnego zgromadzenia członków pozwanej spółdzielni, w którego porządku obrad znalazło się podjęcie uchwały w sprawie wyboru nowych członków rady nadzorczej, i to bez względu na to czy uchwała ta została faktycznie podjęta. Z treści statutu SM (...) wynika, iż mandat i czas trwania mandatu został jednoznacznie sprzężony z czasem trwania kadencji – tj. mandat ten wygasa z chwilą upływu kadencji. W związku z powyższym nieuprawnione jest wydłużanie w drodze interpretacji samego mandatu członków rady nadzorczej, albowiem w rzeczywistości prowadziłoby to do obejścia przepisów prawa, w szczególności obowiązujących już aktualnie, a wskazujących na ograniczenie, jeśli chodzi o ilość kadencji członków rady.

Uznanie uchwały z dnia 30 VI 2011 r. o powołaniu nowej rady nadzorczej za nieistniejącą oznacza, że do podjęcia uchwały przez walne zgromadzenie pozwanej spółdzielni w tym przedmiocie w ogóle nie doszło. Tym samym od dnia 30 czerwca 2011 r. nie istniała w pozwanej spółdzielni rada nadzorcza. Nie było jednak przeszkód, aby po ustaleniu nieistnienia powyższej uchwały przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w dniu 7 I 2014 r., zarząd ponownie zwołał walne zgromadzenie celem wyboru nowych członków rady nadzorczej, co ostatecznie zostało uczynione, jednakże już po wniesieniu powództwa w niniejszej sprawie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił wniesione w niniejszej sprawie roszczenia.

Z rozstrzygnięciem tym jak już zaznaczone zostało nie zgodzili się powodowie wnosząc apelację, w której podnieśli następujące zarzuty:

- naruszenia art. 65 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię postanowień § 68 ust 5 statutu SM (...) w brzmieniu obowiązującym w dniu 29 czerwca 2007 r. i w konsekwencji przyjęcie, że kadencja członków rady nadzorczej wybranych w tym dniu uchwałą zebrania przedstawicieli upłynęła w dniu 29 czerwca 2011 r.,

- naruszenia art. 45 § 4 ustawy prawo spółdzielcze w zw. z postanowieniem § 7 ust 1 statutu pozwanej spółdzielni w brzmieniu obowiązującym na dzień 29 czerwca 2007 r. przez błędne przyjęcie, że mandaty członków rady nadzorczej wybranych w tymże dniu wygasły z końcem dnia 30 czerwca 2011 r.,

- naruszenia art. 213 § 2 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że uznanie powództwa dokonane przez pozwaną narusza wskazania powyższego przepisu albowiem jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego oraz zmierza do obejścia prawa.

Tym samym apelujący wnosili o zmianę zaskarżonej części wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji oraz o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja strony powodowej nie zasługiwała na uwzględnienie gdyż pomimo niejasności i niespójności argumentacji zaprezentowanej przez sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, uznać należy, że wydane rozstrzygnięcie odpowiada prawu.

Istota, trudno nawet powiedzieć wobec postawy strony pozwanej, sporu istniejącego w niniejszej sprawie sprowadzała się do dokonania prawidłowej wykładni postanowień statutu pozwanej spółdzielni, a konkretnie postanowień jego § 68 w brzmieniu obowiązującym na dzień 29 czerwca 2007 r. . Długość trwania kadencji rady nadzorczej jak i mandatu jej członków , wybranych na zebraniu przedstawicieli pozwanej spółdzielni w dniu 29 czerwca 2007 r. można było bowiem oceniać tylko według przepisów obowiązujących na ten dzień. Art. 45 § 4 ustawy prawo spółdzielcze stanowił wówczas, że kadencję rady nadzorczej określa statut.

Statut spółdzielni przyjmował natomiast, że „Kadencja Rady Nadzorczej wynosi 4 lata i trwa od Zebrania Przedstawicieli , na którym Rada została wybrana do Zebrania Przedstawicieli , które dokona wyboru Rady na następną kadencję” (ust 5 § 68) . W statucie tym rozróżniono pojęcia kadencji rady nadzorczej oraz mandatu członka tej rady, który to mandat jednak wbrew stanowisku sądu I instancji wygasał wraz z chwilą upływu kadencji (ust 7 pkt 1 § 68). W odróżnieniu od przepisów kodeksu spółek handlowych, których interpretację Sąd Okręgowy wykorzystał w drodze analogii , okres 4 letni trwania kadencji rady nadzorczej spółdzielni został umiejscowiony w czasie i pokrywał się z okresem trwania mandatu członków tej rady.

Rację należało przyznać apelującym , iż statut spółdzielni jest szczególnym rodzajem umowy członków spółdzielni , do wykładni postanowień którego, w związku z powyższym mogą znaleźć zastosowanie reguły interpretacyjne wynikające z art. 65 § 2 k.c. , z tym jednak zastrzeżeniem, iż statuty osób prawnych podlegają tzw. obiektywnej metodzie wykładni, a więc ustalenie zawartego w nich prawnego znaczenia oświadczenia woli następuje z uwzględnieniem obiektywnego znaczenia użytych słów, przy czym konieczne jest wzięcie pod uwagę również zasad współzycia społecznego oraz celu określonego postanowienia statutu ustalonego według kryteriów obiektywnych, dotyczących określonego typu osób prawnych, których działalność reguluje statut. Nie ma więc decydującego znaczenia to w jaki sposób rozumieją postanowienie statutu członkowie spółdzielni, czy też jak rozumieli je jego twórcy. Decydujące jest jego obiektywne znaczenie ustalone przy uwzględnieniu celu, jakiemu uregulowanie to ma służyć (wyrok SN z IV CSK 452/14 z 15 kwietnia 2015 r.).

Zgodzić się należy z apelującym, iż z obiektywnego znaczenia użytych w § 68 ust 5 statutu pozwanej spółdzielni słów można wyprowadzić wniosek , że celem przyjętej w nim regulacji było zapewnienie ciągłości istnienia w spółdzielni organu nadzoru. Tym niemniej jednak cel ten został określony przy założeniu prawidłowości funkcjonowania samej spółdzielni jak i jej organów tj. z uwzględnieniem wszystkich pozostałych postanowień statutu oraz przepisów ustawy prawo spółdzielcze i ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Wszystkie wymienione regulacje określały natomiast kadencyjność organów spółdzielni , stanowiącą podstawową zasadę funkcjonowania korporacyjnych osób prawnych. Paragraf 60 statutu pozwanej spółdzielni stwarzał także możliwość zwołania z ważnych powodów w każdym czasie przez zarząd zebrania przedstawicieli , które było uprawnione do podejmowania uchwał w przedmiocie powołania członków rady nadzorczej. Ustęp 1 w/w paragrafu statutu gwarantował ponadto zwołanie zebrania przedstawicieli przynajmniej raz w roku w terminie do dnia 30 czerwca.

Opierając się w związku z powyższym na wykładni systemowej oraz literalnej postanowień § 65 ust 5 statutu mówiących o tym, że kadencja Rady Nadzorczej wynosi 4 lata i trwa od Zebrania Przedstawicieli na którym Rada została wybrana do Zebrania Przedstawicieli , które dokona wyboru Rady na następną kadencję , nie sposób jest przyjąć , iż kadencja czy też mandat dotychczasowych członków rady nadzorczej miałyby trwać nawet po upływie owych 4 lat , aż do momentu skutecznego powołania nowych członków rady, a tym bardziej ulec reaktywacji w sytuacji późniejszego uznania uchwały powołującej nową radę nadzorczą za nieważną czy nieistniejącą.

Podzielić należy w całości wywody sądu rejestrowego zawarte w uzasadnieniu postanowienia z dnia 14 kwietnia 2014 r. (k 134-138) , iż okres kadencji rady nadzorczej w pozwanej spółdzielni, wyznaczony został przez złożone zdarzenie prawne tj. upływ okresu 4 lat oraz odbycie zebrania przedstawicieli, które dokonać miało wyboru nowej

rady nadzorczej , a także , że oba te wymogi należy odczytywać łącznie i wyklądać je tak , aby pozostawały we wzajemnej zgodności. Oznacza to, że czas trwania kadencji członków rady nadzorczej wynosił 4 lata, który to okres miał być mierzony od odbycia zebrania przedstawicieli , na którym dokonano ich wyboru do odbycia zebrania przedstawicieli , które owe 4 lata powinno było zamykać, i na którym powinno było dojść do wyboru nowej rady nadzorczej, co gwarantowało ciągłość funkcjonowania tego organu. Innymi słowy statut określał czas trwania kadencji rady nadzorczej i określał zdarzenia, pomiędzy którymi te 4 lata należało na osi czasu umiejscowić. Rola zarządu oraz zebrania przedstawicieli było zapewnienie realizacji tych warunków.

Takie też działania zostały podjęte w związku z upływem 4 letniej kadencji rady nadzorczej wybranej uchwałą zebrania przedstawicieli w dniu 29 czerwca 2007 r.. W czerwcu 2011 r. zostało bowiem zwołane Walne Zgromadzenie Członków Spółdzielni (...), którego przedmiotem obrad był m.in. wybór nowej rady nadzorczej. Zgromadzenie to odbywało się w częściach i na ostatniej z nich tj. w dniu 30 czerwca 2011 r. została podjęta uchwała w przedmiocie wyboru członków nowej rady nadzorczej. Okoliczność, iż 2,5 roku później niniejszy Sąd Apelacyjny uznał powyższą uchwałę za nieistniejącą nie zmienia postaci rzeczy, że doszło do wyboru członków tego organu , którzy przez kolejne 2 lata podejmowali działania mieszczące się w zakresie kompetencji rady nadzorczej, w tym podejmowali stosowne uchwały. Gdyby uchwała o powołaniu nowej rady nadzorczej nie została zaskarżona do sądu, to rada powyższa pomimo wadliwości swojego powołania istniałaby i działała nadal , aż do końca swojej kadencji . Mając na uwadze powyższy przykład a nadto odwołując się do zasad współżycia społecznego jak i logiki, stwierdzić należy , iż nie ma podstaw ku temu aby zawarte w § 68 ust 5 statutu określenie „ które dokona wyboru Rady na następną kadencję” interpretować tak jak chcą obie strony tego procesu tj. w ten sposób , iż chodzi wyłącznie o skuteczne powołanie członków rady. To bowiem czy powołanie było skuteczne czy też nie rozstrzyga się zazwyczaj po kilku latach trwania procesu sądowego , po upływie których reaktywowanie „starej” rady nadzorczej nie ma racji bytu, wobec możliwości powołania przez zebranie przedstawicieli (walne zgromadzenie) nowego składu tego organu. Przede wszystkim jednak należało mieć na uwadze , że brak dokonania skutecznego wyboru członków nowej rady nadzorczej nie mógł przekreślić skutków upływu 4 letniego okresu kadencyjności starej rady . Po upływie tego okresu tj. po dniu 29 czerwca 2011 r. doszło do wygaśnięcia kadencji, a tym samym zgodnie z § 68 ust 7 statutu również do wygaśnięcia mandatów członków Rady Nadzorczej SM (...) wybranej 29 czerwca 2007 r. . Uznanie wyrokiem niniejszego Sądu Apelacyjnego z dnia 7 stycznia 2014 r. uchwały Walnego Zgromadzenia Członków Spółdzielni (...) z dnia 30 czerwca 2011 r. za nieistniejącą oznacza zatem tyle , że od tego dnia nie było w pozwanej spółdzielni organu nadzoru, a nie, że doszło tym samym do przedłużenia kadencji rady nadzorczej wybranej w 2007 r. lub do przedłużenia okresu trwania mandatów jej członków.

Takie stanowisko strony powodowej jak i zresztą pozwanej wynika z błędnej interpretacji postanowień § 68 ust 5 statutu całkowicie pomijającej wymieniony w tym postanowieniu 4 letni okres kadencji rady i skupiającej się wyłącznie na zdarzeniu , które okres ten powinno zamykać tj. na zebraniu przedstawicieli, które ma dokonać wyboru rady na następną kadencję. Przyjęcie powyższej interpretacji nie dałoby się pogodzić z podstawowymi zasadami prawa spółdzielczego jak i zasadami współżycia społecznego, gdyż prowadziłoby do nieograniczonego w czasie i niekontrolowanego przez członków spółdzielni sprawowania funkcji członka jej organu.

Jeszcze raz powtórzyć należy, iż nie doszło w niniejszej sprawie także do wydłużenia okresu trwania mandatu członków rady nadzorczej poza okres trwania jej kadencji . Zapis § 68 ust 7 pkt 1 statutu był bowiem jednoznaczny i stanowił, że mandat członka rady nadzorczej wygasa wraz z chwilą upływu kadencji.

W konsekwencji powyższych rozważań należało przyjąć, iż wyrok sądu I instancji oddalający powództwo o ustalenie , że kadencja ewentualnie mandat członków Rady Nadzorczej SM (...) wybranych uchwałą zebrania przedstawicieli z dnia 29 czerwca 2007 r. trwały do dnia 22 stycznia 2015 r. ewentualnie trwają do czasu skutecznego wyboru członków nowej rady , był prawidłowy, aczkolwiek z innych względów niż zostało to przedstawione w jego uzasadnieniu.

Niezależnie od powyższego Sąd Apelacyjny jako sąd merytorycznie rozpoznający sprawę uznał, iż w sprawie niniejszej doszło do obrazy art. 189 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie przez Sąd Okręgowy, iż powodowie wykazali swój interes prawny w wytoczeniu niniejszego powództwa, który jest przesłanką materialnoprawną roszczenia opartego na w/w przepisie.

Interes prawny to nic innego jak obiektywna potrzeba uzyskania ochrony prawnej w sytuacji istnienia niepewności stanu prawnego lub prawa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego akcentuje się, że powód ma interes prawny w żądaniu ustalenia, jeżeli powództwo o ustalenie istnienia prawa jest jedynym możliwym środkiem jego ochrony (wyrok z 9 lutego 2012 r., III CSK 181/11). Interes prawny istnieje zatem tylko wtedy, gdy powód może uczynić zadość potrzebie ochrony swej sfery prawnej przez samo ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Wyjaśniono też w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego, że interes prawny nie istnieje wówczas, gdy już jest możliwe wytoczenie powództwa o świadczenie, chyba że ze spornego stosunku prawnego wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest możliwe lub nie jest jeszcze aktualne (wyrok SN z 30 października 1990 r., I CR 649/90).

Zauważa się jednocześnie, że mimo istnienia prawa do żądania spełnienia świadczenia (wytoczenia powództwa o świadczenie) lub możliwości skorzystania z innego środka ochrony prawnej (np. powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego) interes prawny nie będzie wykluczony w sytuacji, gdy wyrok uwzględniający takie żądanie nie da pełnej ochrony prawnej dłużnikowi (wyrok Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 2015 r. III CSK 226/14).

Zarówno w nauce jak i w orzecznictwie akcentuje się ponadto konieczność wykazania obiektywnej w świetle przepisów prawa (wywołanej rzeczywistym narażeniem lub zagrożeniem sfery prawnej powoda) potrzeby uzyskania wyroku ustalającego o określonej treści (np. H. Dolecki (red.), T. Wiśniewski (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, komentarz do art. 189 k.p.c.).

Interes prawny istnieje wówczas, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości (wyrok SA w Poznaniu z 5 kwietnia 2007 r., III AUa 1518/05, wyrok SA w Białymstoku z 7 lutego 2014 r., I ACa 408/13).

Odnosząc powyższe rozważania doktryny i judykatury do okoliczności niniejszej sprawy po pierwsze podnieść należy za występującym w niniejszej sprawie Prokuratorem, że niepewność tak naprawdę faktu prawotwórczego, a nie stosunku prawnego, będącego przedmiotem roszczenia powodów o ustalenie, nie miała charakteru obiektywnego. Sytuacja członków rady nadzorczej pozwanej spółdzielni, wybranych uchwałą Zebrania Przedstawicieli SM (...) z dnia 29 czerwca 2007 r. jest bowiem jednoznaczna i wynika z orzeczeń sądu rejestrowego, który odmówił wpisania do rejestru przedsiębiorców prowadzonego dla pozwanej spółdzielni tychże osób jak i wydał postanowienie o ustanowieniu kuratora celem podjęcia działań prowadzących do wyłonienia nowej rady nadzorczej.

Słusznie poza tym podnosił interwenient uboczny, że powodowie nie mają interesu prawnego w wytoczeniu niniejszego powództwa, ponieważ pozwana spółdzielnia nie kwestionuje uprawnień rady nadzorczej wybranej uchwałą (...) i legalności podjętych przez nią działań, wręcz przeciwnie uznaje każde modyfikowane przez nich roszczenie. Nie ma zatem niepewności stanu prawnego między stronami niniejszego postępowania, a osoby, które kwestionują i negują uprawnienia tej rady nie są objęte niniejszym postępowaniem.

Za istnieniem po stronie powodów interesu prawnego w ustaleniu, że kadencja lub mandat członków rady nadzorczej powołanej w 2007 r. nadal trwają lub trwały do 22 stycznia 2015 r. nie przemawiała również okoliczność kwestionowania legalności działania rady przez członków pozwanej spółdzielni i negowanie podjętych przez tę radę uchwał, a także kandydowanie wykluczonych przez nią członków spółdzielni do jej organów. Ewentualny wyrok uwzględniający powództwo wniesione w niniejszej sprawie nie zakończy bowiem definitywnie sporów pomiędzy powodami, a członkami pozwanej spółdzielni ani pomiędzy tymi członkami i samą spółdzielnią.

Należy bowiem mieć na uwadze, że wyrok ustalający wydany na podstawie art. 189 k.p.c zgodnie z art. 365 k.p.c. i 366 k.p.c nie wywiera skutku wiążącego dla podmiotów, które nie były stronami procesu. Paragraf 1 art. 365 k.p.c. stanowi, że „Orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby”. Rozszerzona prawomocność materialna orzeczeń względem wszystkich członków spółdzielni oraz wszystkich

jej organów została przewidziana w art. 49 ust 9 ustawy prawo spółdzielcze, dotyczy ona jednak tylko wyroków sądu ustalających nieistnienie albo nieważność uchwały walnego zgromadzenia bądź uchylających uchwałę, do który to grupy orzeczeń nie należałby wyrok uwzględniający powództwo w niniejszej sprawie.

Oznacza to, że skutki wydanego w niniejszej sprawie pozytywnego dla powodów wyroku, w sferze materialnoprawnej występowałyby wyłącznie w ramach stosunków między powodami i spółdzielnią.

Wyrok ten nie wywołałby natomiast skutków prejudycjalnych w sferze między spółdzielnią a jej członkami, którzy w dalszym ciągu będą mogli kwestionować na drodze sądowej wydawane po dniu 29 czerwca 2011 r. przez radę nadzorczą z 2007 r. uchwały.

Nie przemawiała za ustaleniem istnieniem po stronie powodów interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. również podnoszona przez nich okoliczność wstrzymania przez zarząd pozwanej spółdzielni wypłaty im diet z tytułu udziału w posiedzeniach rady nadzorczej. Świadczyło to bowiem o istnieniu interesu ekonomicznego, a nie prawnego, który może zostać zaspokojony w drodze powództwa o zapłatę. Dodatkowo podnieść należy, iż jak wynika z pisma zarządu z k 92 akt sprawy wstrzymanie wypłaty w/w świadczeń wynikało z faktu kwestionowania przez niektórych członków spółdzielni a nie przez samą spółdzielnię istnienia Rady Nadzorczej SM (...) w składzie wybranym w 2007 r..

Reasumując dotychczasowe rozważania stwierdzić należy, że oddalenie powództwa w niniejszej sprawie powinno było nastąpić nie tylko z powodu niezasadności zgłoszonego roszczenia, ale także z uwagi na brak po stronie powodów interesu prawnego w żądaniu ustalenia, że ich kadencja czy też mandat trwa lub trwały do 22 I 2015 r..

W konsekwencji jako niezasadny ocenić należało również ostatni z podnoszonych przez apelujących zarzut tj. naruszenia art. 213 § 2 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, iż uznanie powództwa w niniejszej sprawie przez pozwaną spółdzielnię sprzeczne jest z zasadami współżycia społecznego i zmierza do obejścia prawa. Wbrew bowiem orzeczeniom sądu rejestrowego, a przede wszystkim wbrew ocenionemu zgodnie z prawem stanowi rzeczy, uwzględnienie uznanego powództwa skutkowałoby zalegalizowaniem działań rady nadzorczej, której kadencja i mandat członków wygasły już dużo wcześniej tj. począwszy od 30 czerwca 2011 r..

Z wszystkich powyższych względów apelacja wniesiona w niniejszej sprawie została oddalona, zaś powodowie zgodnie z art. 98 § 1 w zw. z art. 107 k.p.c. zobowiązani zostali do zwrotu interwenientowi występującemu po stronie pozwanej kosztów zastępstwa procesowego. Sąd Apelacyjny nie znalazł natomiast podstaw do zasądzenia od powodów na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, gdyż wobec stanowiska reprezentowanego przez spółdzielnię, która uznawała powództwo jak i popierała wniesioną przez powodów apelację, trudno było przyjąć, iż jest ona przeciwnikiem procesowym strony powodowej w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. . Przede wszystkim jednak pozwana nie zgłosiła żądania zwrotu tych kosztów.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji.

SSA E.Klimowicz-Przygódzka SSA E. Jefimko SSO (del) E. Wiatryk-Wojciechowska